

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

24 octombrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție:
Completul de judecată în componența:

Președinte – Țurcan Anatolie,
Judecători – Daguța Sergiu, Talpă Boris, Eremciuc Ghenadie, Miron Aliona

judecând fără citarea părților, recursul declarat de inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 iunie 2022, în cauza penală în privința lui

Perciuleac Sergiu xxx, născut la xxx, originar și domiciliat în xxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 17.02.2020 – 27.12.2021;
Instanța de apel: 20.01.2022 – 06.06.2022;
Instanța de recurs: 16.09.2022 – 24.10.2023.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 27.12.2021, Perciuleac Sergiu a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.186 alin.(2) lit. d) Cod penal, la amendă în mărime de 650 unități convenționale, ceea ce constituie suma de 32 500 lei în beneficiul statului.

Acțiunea civilă înaintată de S.R.L. „Chetrușca Grup” împotriva lui Perciuleac Sergiu privind încasarea sumei de 10 000 lei, cu titlu de despăgubiri materiale a fost respinsă integral ca fiind neîntemeiată.

S-a dispus de a respinge ca neîntemeiată cererea procurorului privind încasarea din contul inculpatului Perciuleac Sergiu în beneficiul statului suma de 101,14 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat în fapt că, Perciuleac Sergiu în perioada 12.03.2019 - 16.03.2019, în timpul zilei, ora exactă nu a fost posibil de stabilit, având scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, intenționat, a sustras de pe un teren agricol din s. Dubăsarii-Vechi r-nul Criuleni, un tractor nelucrativ de model „Carpatet”, cauzându-i astfel părții vătămate un prejudiciu considerabil în sumă de 10 000 lei.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, prima instanță a reținut că, în drept, fapta inculpatului Perciuleac Sergiu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.186 alin.(2) lit. d) Cod penal, după indicii

calificativi: sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, săvârșită cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

3. Avocatul Brînză Alexei în numele inculpatului, a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul Perciuleac Sergiu să fie achitat din motivul lipsei elementelor infracțiunii.

În motivarea cerințelor sale, avocatul a invocat că prima instanță a dat o apreciere eronată declarațiilor inculpatului și procesului-verbal de cercetare la fața locului săvârșirii infracțiunii, din care rezultă că inculpatul Perciuleac Serghei a luat o ramă de tractor de model "Carpatet" de la gunoiștea autorizată din s. Dubăsarii Vechi, r-nul Criuleni. Conform declarațiilor inculpatului, acesta susține că a luat această ramă de tractor de gunoiște cu scopul de a o vinde ca metal uzat, considerând că nu aparține nimănui, odată ce ea era la gunoiștea satului.

Faptul că, rama de tractor care se afla la gunoiștea s. Dubăsarii Vechi, se confirmă și prin declarațiile martorilor Chetrușca Gheorghe și Sandu Mihail.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 iunie 2022, a fost respins ca nefondat apelul declarat, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1 În motivarea soluției, instanța de apel a invocat că, prima instanță de judecată corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a tras concluzia că inculpatul Perciuleac Serghei a săvârșit anume infracțiunea pentru care a fost condamnat, fiindu-i stabilită o pedeapsă echitabilă. Aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală, fiind corect apreciate, respectându-se prevederile art.101 Cod procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Instanța de apel analizând și apreciind sistemul de acte și documente acumulate și administrate în cadrul urmăririi penale prin prisma prevederilor art.101 Cod de procedură penală, le apreciază ca fiind dobândite cu respectarea normelor de procedură, pertinente, concludente, utile, care coroborează între ele, cu declarațiile martorilor și parțial cu depozițiile inculpatului, din care instanța de apel stabilește indubitabil că Perciuleac Sergiu, a comis infracțiunea prevăzută de art.186 alin.(2) lit. d) din Cod penal.

Consecvent, instanța de apel a reținut că prima instanță în mod corect a apreciat critic declarațiile inculpatului Perciuleac Sergiu prin care a susținut că nu a sustras bunul, ci doar a luat rama de la tractorul vechi, care stătea la gunoiște, adică nu aparținea nimănui, considerându-le ca fiind o versiune de apărare înaintată în scopul eschivării de la răspunderea penală. Afirmările inculpatului sânt combătute în totalitate prin declarațiile martorului Sandu Mihail, Chetrușca Gheorghe și reprezentantului părții vătămate S.R.L. „Chetrușca Grup”, Poleacov Vladimir care au confirmat cu certitudine că, tractorul-excavator nefuncțional staționa pe teritoriul fostei cariere de nisip gestionate anterior de S.R.L. „Chetrușca Grup”, aparținea acesteia și făcea parte din masa debitoare. Analizând declarațiile martorilor și ale reprezentantului părții vătămate, instanța atestă că acestea sunt consecvente atât la faza urmăririi penale cât și în ședința de judecată, concomitent sunt confirmate indubitabil prin celelalte probe din dosar.

Instanța de apel a considerat că, afirmațiile inculpatului sunt declarative, nu sunt confirmate prin date obiective, fiind combătute în totalitate prin probele analizate.

Reieșind din totalitatea probelor acumulate, instanța de fond corect a conchis, că învinuirea adusă inculpatului Perciuleac Sergiu în temeiul art.186 alin.(2) lit. d) Cod penal, integral și incontestabil și-a găsit confirmare în ședința de judecată, iar vinovăția sa a fost dovedită pe deplin.

Totodată, instanța de apel a respins argumentele apărării precum că inculpatul Perciuleac Serghei a luat o ramă de tractor de model "Carpatet" de la gunoiștea autorizată din s. Dubăsarii Vechi, r-nul Criuleni, or, aceste argumente sunt combătute prin declarațiile martorului Sandu Mihail care a declarat că "a văzut cum Perciuleac Sergiu cu un tractor târâia o ramă de la un alt tractor. Cunoaște că rama dată era de la tractorul ce aparținea lui Chetrușca Gheorghe".

4.2. Cu referire la individualizarea pedepsei, instanța de apel a reținut că, la numirea tipului și măsurii de pedeapsă inculpatului Perciuleac Sergiu, prima instanță a reiterat prevederile art.art.6, 7, 61, 75 - 78 Cod penal și le-a aplicat corespunzător, totodată a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele care atenuează ori agravează răspunderea, de condițiile de viață ale familiei acestuia precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

Instanța de apel a reținut că, conform art.78 Cod penal, careva circumstanțe agravante, nu s-au stabilit, dar potrivit prevederilor art.76 alin.(1) lit. a) Cod penal, constată circumstanța atenuantă: săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni mai puțin grave.

Potrivit prevederilor art.16 Cod penal, infracțiunea prevăzută de art.186 alin.(2) lit. d) Cod penal, săvârșită de către Perciuleac Sergiu se clasifică ca fiind mai puțin gravă, totodată aceasta este intenționată. De asemenea, instanța de apel a ținut cont că, infracțiunea de sustragere a fost comisă din motiv de cupiditate și s-a soldat cu cauzarea unui prejudiciu considerabil părții vătămate.

Concomitent, instanța de apel a reținut că, inculpatul are o vârstă înaintată, la evidența medicului narcolog sau psihiatru nu se află (f.d.54, 56), se caracterizează pozitiv (f.d.58), nu are antecedente penale.

Reieșind din personalitatea inculpatului, este pensionar, însă atestă că ultimul deține proprietăți inclusiv un tractor de model „MTZ” cu care prestează servicii, prin urmare obține pe lângă pensie și mijloace financiare suplimentare, iar pe lângă aceasta urmează să identifice și alte oportunități care să-i permită să execute pedeapsa, corectarea și reeducarea inculpatului Perciuleac Sergiu, v-a fi pe deplin atins, doar prin menținerea pedepsei sub formă de amendă în mărime de 650 unități convenționale, ceea ce constituie suma de 32 500 lei în beneficiul statului.

5. Inculpatul, în temeiul art.427 alin.(1) pct.4), 6), 8) Cod de procedură penală, contestă cu recurs ordinar decizia instanței de apel și solicită casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei sentințe de achitare, sau remiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea cerințelor, inculpatul reține că a fost condamnat în lipsa probelor ce ar indica asupra existenței elementelor componente de infracțiune prevăzute de art.186 alin.(2) lit. d) Cod penal în acțiunile acestuia, fapt ce indică asupra unei probleme de drept de importantă generală, abordată în cauza respectivă or este inadmisibil ca inculpatul Perciuleac Sergiu să fie condamnat pentru o infracțiune pe care nu a comis-o.

Consideră că, fără a da o apreciere obiectivă tuturor circumstanțelor, prima instanță și instanța de apel au considerat că Perciuleac Sergiu este vinovat de sustragerea tractorului care aparține lui Chetrușca Grigore.

Inculpatul accentuează că, timp de 10 ani tractorul s-a aflat fără supraveghere pe un teren unde a fost dezmembrat de multe alte persoane, fiind lăsată doar rama părăsită și găsită de Perciuleac Sergiu după cum a comunicat instanței de judecată. Totodată, nu este corect argumentul că tractorul era supravegheat de paznici și câini, or, atunci când rama a fost găsită de Perciuleac Sergiu, dacă ar fi fost supravegheată de paznici, aceștia ar fi văzut imediat, sau Perciuleac Sergiu ar fi fost atacat de câini și nu ar fi avut posibilitate de a se apropia de

tractor. Deci declarațiile lui Chetrușca Grigore le apreciază ca fiind mincinoase, având scop de a duce instanța de judecată în eroare.

Atât organul de urmărire penală, cât și instanța de judecată nu au cercetat sub toate aspectele complet, imparțial și aprofundat circumstanțele în care ar fi fost, sau nu a fost sustras tractorul pentru a putea realiza identificarea și sancționarea responsabililor.

Insistă că, a fost condamnat ilegal, fiind nevinovat deoarece acțiunile lui nu întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art.186 alin.(2) lit. d) Cod penal. În astfel de circumstanțe, consideră că nu poate o persoană să fie condamnată pe presupuneri derivate din pretinsele probe ale acușării care nu sunt nici concludente, nici pertinente și nici utile.

Totodată, a fost lipsit de dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale în mod echitabil, deoarece nu a fost prezent la examinarea cauzei în ordine de apel, nu a fost citat legal, nu a primit citația personal și nu a semnat personal primirea citației, neavând posibilitatea de a se apăra. Evidențiază că, la pag.3 pct.4 din decizie, instanța de apel fără a cerceta la concret motivele neprezentării inculpatului în ședința de judecată, a conchis formal precum că, "Procedura citării legale a fost executată". Însă, avizul de recepție s-a restituit cu mențiunea "refuz", prin acest fapt concluzionând-u-se că, fiind legal citat în ședința instanței de apel, inculpatul Perciuleac Serghei nu s-a prezentat.."

Informează că nu a discutat personal cu poștașul la data de 31.05.2022, nu a primit nici un "aviz" de la poștaș, nu cunoaște dacă astfel de discuții a avut poștașul cu membrii familiei sale, nimeni nu i-a comunicat nimic, iar cel anexat la dosar nu corespunde regulilor de recepție a comunicărilor poștale, adică este viciat complet ca probă a citării legale. Alte modalități de citare nu au fost întreprinse de instanța de apel.

6. Judecând recursul declarat în raport cu materialele cauzei și cu motivele invocate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta urmează a fi admis.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conducându-se de dispozițiile din art.424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art.427 Cod de procedură penală. Or, art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Analizând decizia instanței de apel, prin prisma prevederilor art.414 Cod de procedură penală, se atestă că instanța de apel nu a ținut cont pe deplin de aceste cerințe și a comis următoarele erori de drept.

Reieșind din conținutul recursului declarat, completul de judecată constată că, titularul acestuia invocă temeiurile pentru recurs stipulate la art.427 alin.(1) pct.4), 6) și 8) Cod de procedură penală, potrivit cărora hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, când judecata a avut loc fără participarea inculpatului, când participarea acestuia era obligatorie potrivit legii, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, precum și când nu au fost întrunite elementele infracțiunii.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, completul de judecată constată că criticele aduse de către titularul cererii de recurs și-a găsit parțial confirmare în speța dedusă judecătii, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, la o nouă rundă a procedurilor de judecare a cauzei în ordine de apel din următoarele considerente.

Cu privire la temeiul de casare prevăzut de pct.4) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, instanța de recurs reține că, la examinarea cauzei în instanța de apel, inculpatul Perciuleac Sergiu a fost citat pe adresa r-nul Criuleni, sat. Dubăsarii Vechi, însă la ședința de judecată din 06 iunie 2022 acesta nu s-a prezentat, avizul recomandat a fost returnat fiind indicat „refuzat”, fără a fi clar cine a refuzat (f.d.228-229).

Totodată, completul de judecată constată că, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din 06 iunie 2022, a fost pusă în discuție posibilitatea continuării examinării cauzei penale în absența inculpatului Perciuleac Sergiu, care a fost citat doar o singură dată și citația nu a fost recepționată, nu a fost dispusă aducerea silită și nici anunțarea în căutare a acestuia, iar instanța de apel a considerat posibilă continuarea examinării cauzei în absență (f.d.231 verso).

În acest sens, instanța de recurs subliniază prevederile art.321 alin.(2), (5) și (6) pct.1) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecarea cauzei în lipsa inculpatului poate avea loc în cazul când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță. (5) Instanța, în cazul neprezentării nemotivate a inculpatului la judecarea cauzei, este în drept să dispună aducerea silită a inculpatului, cu darea în consemn la frontieră, și să-i aplice o măsură preventivă sau să o înlocuiască cu o altă măsură care va asigura prezentarea lui în instanță, iar la demersul procurorului, să dispună anunțarea inculpatului în căutare. Încheierea privind anunțarea inculpatului în căutare se execută de către organele afacerilor interne. (6) instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute la alin.(2) pct.1) numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată se ascunde de la judecată și, în urma măsurilor de căutare, a fost imposibilă obținerea manifestării voinței inculpatului de a se prezenta în instanță.

Ținând cont de cele expuse, se apreciază drept întemeiate argumentele recurentului invocate în sensul temeiul de casare prevăzut de pct.4) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, iar instanța de apel nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate.

Pe de altă parte, instanța de recurs constată că, instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele faptice, precum și nu a apreciat toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Or, conform prevederilor art.art.100 alin.(4), 101 alin.(1) - (4) Cod de procedură penală, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea

veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă.

Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor aceste activități având loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor.

Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera statistic probele, dar și de a expune esența acestora și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

Astfel, concluziile instanței de apel formulate în decizie, poartă un caracter generic asupra operațiunii de cercetare și verificare a probelor, însă, așa cum examinarea probelor constituie elementul-cheie la pronunțarea unei hotărâri corecte și legale, lăsarea fără apreciere și aprecierea abstractă a acestora duce la pronunțarea unei hotărâri incomplete, neîntemeiate și cu o doză sporită de incertitudine asupra calității efectuării actului de justiție.

În situația dată, completul de judecată nu poate reține drept întemeiate argumentele instanței de apel precum că, „instanța de apel a respins argumentele apărării precum că inculpatul Perciuleac Serghei a luat o ramă de tractor de model "Carpateț" de la gunoiștea autorizată din s. Dubăsarii Vechi, r-nul Criuleni, aceste argumente fiind combătute prin declarațiile martorului Sandu Mihail care a declarat că a văzut cum Perciuleac Sergiu cu un tractor târâia o ramă de la un alt tractor. Cunoaște că rama dată era de la tractorul ce aparținea lui Chetrușca Gheorghe”. Or, inculpatul nici nu a negat că a luat rama de tractor, afirmând doar că aceasta a fost luată de la gunoiștea autorizată din s. Dubăsarii Vechi, r-nul Criuleni.

În acest context, instanța de apel urma să dezvăluie concluzia sa și să își expună punctul său de vedere asupra fiecărei probe aduse în sprijinul învinuirii și apărării, fapt ce pe caz nu a avut loc, fiind înfăptuită o apreciere formală de ordin general a circumstanțelor cauzei penale, lăsând fără justă apreciere probatoriul administrat pe cauză.

Mai mult, completul de judecată ține să menționeze că, motivarea hotărârii judecătorești trebuie realizată într-o manieră clară și coerentă, întrucât, pe de o parte, este indispensabil necesară pentru controlul exercitat de jurisdicția ierarhic superioară, iar pe de altă parte, constituie, pentru părțile litigante, o garanție împotriva arbitrariului, furnizându-le dovada că cererile și mijloacele lor de apărare au fost riguros analizate.

Motivarea hotărârii reprezintă un element de transparență a justiției inerent oricărui act jurisdicțional, iar hotărârea judecătorească este rezultatul unui proces logic de analiză științifică a pretențiilor deduse judecății, dispozițiilor legale incidente și probelor administrate în cauză în scopul aflării adevărului, urmare a unui raționament logic-juridic care se reflectă în motivarea acesteia.

Conform jurisprudenței CtEDO, expuse în cazurile aplicării art.6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs (Suominen c. Finlandei (2003) § 37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) § 85).

În afară de aceasta, motivarea hotărârilor este un instrument important în asigurarea transparenței justiției și existența unui control social asupra acesteia (Hirvisaari c. Finlandei, (2001) § 30).

Din circumstanțele expuse, completul de judecată conchide că, instanța de apel deficitar și-a motivat soluția, încălcând prevederile art.art.414, 417-418 Cod de procedură penală, prin ce s-au comis erorile de drept prevăzute de art.427 alin.(1) pct.4), 6) Cod de procedură penală.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală, precum și să cerceteze minuțios aspectele învinuirii înaintate, argumentând clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele expuse în pct.6 al prezentei decizii.

7. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de inculpat, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 iunie 2022, în cauza penală în privința inculpatului *Perciuleac Sergiu xxx* și dispune rejudecarea cauzei, de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Daguța Sergiu

Talpă Boris

Eremciuc Ghenadie

Miron Aliona